

"Да ги чуваме нашата Света Македонска православна црква, нашиот македонски јазик, нашето македонско име, зашто без нив нема ништо да бидеме", потенцираше д-р Макаријоска.

"Преводот на Библијата од страна на Архиепископот Гаврил мислам дека е епохално дело, меѓутоа секое дело, а тоа е случај и со другите преводи на Библијата секогаш може да се подобри, да се усоврши да се променат некои евентуални странски зборови и да се заменат со македонска лексика", објасни проф. д-р Поп-Атанасов.

Пишува:
Милева ЛАЗОВА

Годинава која изминува беше исполнета со бројни јавни расправи и трибини во рамките на манифестацијата "2008 - Година на македонскиот јазик". Меѓу последните трибини, што не значи дека по важност помалку вредна, беше и "Македонскиот јазик во современиот превод на Библијата", која се оддржа на Православниот богословски факултет "Св. Климент Охридски".

На Јавната трибина на која присуствуваа Г.Г. Стефан и други претставници на МПЦ, говорее проф. д-р Горѓи Поп-Атанасов, проф. д-р Ацо Гиревски и директорката на Институтот за македонски јазик "Крсте Мисирков", д-р Лилјана Макаријоска.

"Преводот на Библијата - истакна д-р Макаријоска на тема 'Македонскиот јазик во изданијата на МПЦ' - во секоја национална култура е важна и макотрпна работа, која отвора и теолошки и јазични проблеми, а го претставува и односот на народот кон религијата, кон сопствениот јазик и традиционалната култура како најголеми духовни вредности.

Целта на библискиот превод е непосредно со развојот на јазикот да се осовремени преводот за полесно разбирање на содржината, па така и вклучувањето на македонскиот превод на Библијата во богослужбата се должи на заложбата за примена на македонскиот јазик во богослужбите и во црковната администрација.

Проучувањето на јазикот на современиите преводи на Светото писмо, како и на црковно-религиозните текстови:

преводните, авторските, образовно-воспитните и другите прилози во изданијата на МПЦ е значајно за дефинирањето на одликите на религиозниот стил, што иако во различни јазици пројавува заеднички карактеристики, сепак има и специфичности кај секој јазик одделно.

Кај преводните текстови неопходно е точно пренесување на текстот во интегрална, композициска смисла, но и своевидно осовременување. Од суштинско значење е соодветниот избор на стилско-изразните средства со кои се оформува современиот текст. Мора да се има предвид, од една страна, потребата за едноставен јазик, достапен за обичниот верник, поради неговата недоволна упатеност во одделни апстрактни поими од догматски карактер, а од друга страна, настојувањето поточно да се пренесе црковната или библиската содржина. Текстот не треба да биде буквален превод, не треба да ги губи од предвид основните стилски одлики.

Проследивме поголем број изданија на МПЦ, секако од аспект на употребата на македонскиот јазик. Издавачката дејност опфаќа и духовна литература, информативни гласила за православното живеење, за активностите на епархиите итн. периодични списанија за православна вера, култура, образование и уметност. Потврда за грижата за јазикот, меѓу другото, е тоа што најголем дел од нив се лекторирани, а правописните и морфолошките отстапувања од нормата се ретки".

При излагањето д-р Макаријоска укажа на некои јазични особености на текстовите. Од правописна гледна точка, таа прво ги спомна употребата на големата буква: **Он, Негов, Него, Го, Твој**; во сите епитети на Исус, на Богородица на светата црква: **Света Македонска Православна Црква; Рождеството Христово Црквата** го посветува на **Мајката Божја Пресвета Богородица Марија**. Таа даде и неколку примери од морфо-

лошките особености, од областа на лексиката, како и од областа на зборообразувањето суфиксот - **ние**.

"Се употребува - посочи таа - пред сè, кај имињата на религиозните празници и на светите тајни кон кои е изграден посебен однос. Сп. **Воведение** во храмот, **Богојавление, Сретение, крште-ние** итн. Со својата честота се izdelуваат и: **создание, смирение, спасение, покајание, послушание, поклонение, исцеление**, образувањата со - **ие: благолепие, великолепие, милосрдие, бессуфиксните: помин, целив, смев, плач** итн. Има голема застапеност на сложенките: **богољубие, богозрачна, богоразумен, богоносен, боготворен, животворен, еднородна, едномислена, многуљубен, трисвета, човекољубие, чедоморство, рамноангелски, самољубец, првороден, пустиножител, многублагоутробен**".

Од стилските особености на религиозниот стил, д-р Макаријоска ги спомна, меѓу другото, употребата на синонимните форми за поголема експресивност, употребата на антонимите, зачестената употреба на фразеолошките изрази, епитетите и метафорите, повторувањето на заменските форми итн. Потоа зборуваше од областа на синтаксата, го спомна и честото присуство на библиските цитати, како и прашањето за разнообразноста на македонската црковна терминологија.

По детаљното образложување, д-р Макаријоска сепак потенцираше дека некои прашања остануваат отворени пред теолозите и пред лингвистите.

"Би истакнале дека во црковнорелигиозните текстови, главно, се почитува јазичната норма, но се izdelуваат и определени особености на религиозниот стил. Иако текстовите треба да се сообразат со актуелните состојби во современиот македонски јазик, несоодветниот избор на јазичните средства и свесното потиснување на формите од црковнословенската традиција, нивна замена со други јазични средства при

СУДБИНАТА НА МАКЕДОНСКИОТ НАРОД И НА ЈАЗИКОТ НИЗ ВЕКОВИТЕ БИЛА И СУДБИНА НА ЦРКВАТА

осовременувањето на текстот, може и негативно да се одрази на стилско-изразните вредности на црковнорелигиозните текстови.

Односот на МПЦ кон македонскиот јазик, согледан и во изданијата, јасно ја потврдува свеста дека јазикот е непроценливо важен за историската и за духовната судбина на православието на нашите простори, за национално-културното опстојување, а **судбината на нашиот народ, на нашиот јазик низ вековите била и судбина на Црквата**. Затоа да си ги чуваме нашата Света Македонска православна црква, нашиот македонски јазик, нашето македонско име, зашто без нив нема ништо да бидеме", додаде д-р Макаријоска на крајот од нејзиното излагање.

Проф. д-р Горги Поп-Атанасов ги објасни Белешките кон јазикот на македонскиот превод на Библијата (Гаврилскиот превод и ревидираната верзија).

"Едицијата е пишувана во еден долг временски период околу 15 векови. Авторите на библиските книги се различни, пишувано е на различни јазици, различни временски периоди, во различни општествено-политички услови... Во таа смисла да се направи превод на една таква книга е навистина многу сложена и одговорна задача. Затоа и не е чудно што Архиепископот Гаврил овој превод го правел речиси пет децении, почнувајќи од 1942 година кога ги преведувал првите евангелски и апостолски текстови во услови на окупација. Во

едни такви услови тој требало да ја преведува Библијата и да формира автентична библиска и богословска терминологија на нашиот македонски јазик!

Преводот на Библијата од страна на Архиепископот Гаврил мислам дека е епохално дело, меѓутоа секое дело, а тоа е случај и со другите преводи на Библијата секогаш може да се подобри, да се усоврши да се променат некои евентуални странски зборови и да се заменат со македонска лексика", објасни проф. д-р Поп-Атанасов.

На крај, за "Употребата на македонскиот јазик во Црквата" говореше проф. д-р Ацо Гиревски.

"Ќе се обидам да укажам на доследноста на домородното македонско свештенство во чување, негување, развивање и промовирање на македонскиот јазик во тешките времиња (на окупација и на војни) и денес во едно демократско и слободно општество.

Кога зборуваме за историјата на македонскиот народ не можеме да ја ставиме настрана историјата на Македонската православна црква, од еднаставна причина што тие меѓусебно се испреплетуваат. Истото би можело да се каже и за македонскиот говорен (дијалектен) и македонскиот литературен јазик. Општопозната вистина е дека современиот македонски јазик е производ од централните македонски говорни подрачја. Македонскиот јазик се развивал и се усовршувал најмногу, условно кажано, преку црковните заедници, бидејќи учи-

лиштата биле или при храмовите или при манастирите. Додека, пак, носители на развојот на јазикот во Црквата било месното свештенство, учителите (свештениците често биле и учители) и монасите, некои од нив со високо црковно достоинство. Тоа е време пред и меѓу двете светски војни. По ослободувањето од туѓите поробувачи сликата на јазичен план во државата се менува. Настапна време кога јазикот ќе биде кодифициран со свој правопис (1945). Оттогаш наваму главната улога околу развојот и промоцијата на нашиот јазик ќе ја преземат просветните институции и специјализираните институти на чело со МАНУ. Меѓутоа, по возобновувањето на Македонската православна црква, со свои домородни архијереји, свештеници и монаси, народното свештенство и натаму останува еден од промоторите на македонскиот јазик среде својот народ во земјата и особено во дијаспората. Ја имав таа можност, при заедничките селужувања со Архиепископот Стефан да слушам како во своите беседи силно апелираше да се зачува и негува современиот македонски јазик, патриотска грижа, која ја негуваа и неговите претходници, архиепископите Михаил и Гаврил. Кратко кажано, со воведувањето на современиот македонски јазик во богослужението, тоа претходно скаменето, недоволно разбирливо поради застареноста на јазикот, одеднаш стана јасно, разбирливо, стана живо", образложи проф. д-р Ацо Гиревски.

ADNAN REISEN
STUTTGART

Freiburg
OFFENBURG
KARLSRUHE
STUTTGART
ULM
AUGSBURG
MÜNCHEN
KUMANOVO
SKOPJE
GOSTIVAR
KICEVO
↓ VERBINDUNG MIT SPOJUVANJE SO ↓
STRUGA PRILEP
OHRID BITOLA

Adnan Reisen
Biro Kičevo
Tel./Fax: 045 / 228 630
Mobil 075 / 742 721
070 / 711 788
Büro Freiburg
Tel. 0761 / 500 235
Mob. 0170 / 411 76 93
Büro Offenburg
Tel. 0781 / 17 48
Sekoja sreda, petok i nedela
Germanija - MAKEDONIJA
Sekoja sreda, sabota i nedela
Makedonija - GERMANIJA

Informacii
od 900 do 2100
Büro Stuttgart
Tel. 0711 / 8 17 78 72
Fax 0711 / 8 17 78 73
Mobil 0171 / 5 46 32 20
www.dautoski.de

70469 STUTTGART - Leobenerstr. 33 - FEUERBACH